

๑.๓๓ มะยมป่า

ชื่อท้องถิ่น	คอนหมา
ชื่ออื่นๆ	กะอวม (ประจวบคีรีขันธ์, เชียงใหม่), กระเบื้องถ้วย มะยมป่า ย่อมฟ้าระนาบ (ภาคกลาง), กริง เป้าขลิบทอง (ปราจีนบุรี), ค้อนหมา ขวน อ่วม (สุราษฎร์ธานี), คenang ชะนาง (จันทบุรี), จุ่มจ่า (เลย), ทองฟ้า ไพรสามกอ (ประจวบคีรีขันธ์), น้ำผึ้งใหญ่ ยมป่า (นครราชสีมา), มะงัน (ชลบุรี, ปราจีนบุรี), ยาโกร้ง (ยะลา)
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Acronychia pedunculata</i> (L.) Miq.
ชื่อพ้อง	<i>Acronychia apiculata</i> Miq., <i>A. arborea</i> Blume, <i>A. barberi</i> Gamble, <i>A. elliptica</i> Merr. & L.M.Perry, <i>A. laurifolia</i> Blume, <i>A. resinosa</i> (Lour.) J.R.Forst. ex Crevost & Lemari, <i>Clausena simplicifolia</i> Dalzell, <i>Cyminosma ankenda</i> Gaertn., <i>C. chinensis</i> G.Don, <i>C. pedunculata</i> (L.) Roxb., <i>C. pedunculata</i> (L.) DC., <i>C. resinosa</i> DC., <i>Doerrienia malabarica</i> Dennst., <i>Gela lanceolata</i> Lour., <i>Jambolifera arborea</i> (Blume) Zoll. & Moritzi, <i>J. pedunculata</i> L., <i>J. resinosa</i> Lour., <i>Laxmannia ankenda</i> Raeusch., <i>Melicope conferta</i> Blanco, <i>Selas lanceolatum</i> (Lour.) Spreng., <i>Ximenia lanceolata</i>
ชื่อวงศ์	RUTACEAE
ชื่อสามัญ	Claw flowered laurel / White palle

รหัสพรรณไม้ ๑-๖๓๑๑๙๐๖-๑๓-๐๓๓ จำนวนที่พบ ๑ ต้น

สถานภาพ (IUCN) พบทั่วไป (Least Concern: LC)

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ไม้พุ่มหรือไม้ยืนต้น ไม้ผลัดใบ สูง ๔-๘ เมตร เปลือกต้นบาง สีน้ำตาลเรียบหรือมีรอยแตกตื้นๆ เปลือกชั้นในสีครีมอมชมพู ยอดและกิ่งอ่อนมีขนละเอียดประปราย ใบเดี่ยว เรียงตรงข้าม กว้าง ๔.๕-๗ เซนติเมตร ยาว ๑๓-๒๐ เซนติเมตร โคนใบแหลมหรือตัด ปลายใบแหลมมนหรือหยักเว้าสั้นๆ เนื้อใบบางหรือค่อนข้างหนา ใบแก่บางเหนียว ผิวเรียบเกลี้ยงสีเขียวเข้ม ด้านบนเป็นมัน แผ่นใบมีจุดน้ำมันกระจายทั่วไป เส้นใบข้าง ๙-๑๒ คู่ ก้านใบ ๑.๒-๔.๕ เซนติเมตร พองอกทั้งสองด้าน ไม่มีหูใบ ใบแคบแหลม ดอกช่อแยกแขนง ขนาด ๑-๑.๓ เซนติเมตร ออกที่ซอกใบ ช่อยาว ๕-๑๒ เซนติเมตร ดอกย่อยจำนวนมาก มีขนาดเล็ก กลีบดอกสีขาว สีขาวแกมเหลือง สีขาวแกมเขียว หรือสีเขียวหม่น แต่ละช่อย่อยมี ๓ ดอก ดอกกลางบานก่อน ก้านดอก ๐.๕-๒ เซนติเมตร ดอกสมบูรณ์เพศหรือแยกเพศอยู่บนต้นเดียวกัน กลีบดอก ๔-๕ กลีบ บานออกไม่ซ้อนกัน กลีบแคบและแหลม เกสรตัวผู้ ๘ อัน มีก้านชูใบและแบน มีขนที่ฐาน อันที่อยู่ตรงข้ามกลีบเกลี้ยงจะยาวกว่าอันที่อยู่ตรงข้ามกลีบดอก อับเรณูเป็นตุ่มสั้นกว่าก้าน เกสรตัวเมียมีหลอดดอกมีขนหนาแน่นปกคลุม หลอดดอกมี ๘ ร่อง กลีบเลี้ยงรูปสามเหลี่ยม ๔ กลีบ ผลสด รูปทรงกลม รูปไข่กลับหรือรูปกระสวย ขนาด ๐.๙-๒ เซนติเมตร มีจุดต่อมมักจะมีร่อง ๔ ร่องด้านบน สีเขียวสด เมื่อสุกเป็นสีเหลืองเขียว ผลไม้แต่ก็มีเนื้อบาง ขึ้นหุ้มเมล็ดแข็ง เส้นผ่าศูนย์กลางเมล็ด ๓-๗ มิลลิเมตร พบตามป่าผสม ป่าละเมาะ ตั้งแต่ระดับน้ำทะเลจนถึง ๒,๒๐๐ เมตร ออกดอกกราวเดือนมิถุนายนถึงกันยายน ติดผลราวเดือนกันยายนถึงพฤศจิกายน

การใช้ประโยชน์ในท้องถิ่น

- อาหาร – ผลสุกกินได้

- สรรพคุณ

๑) ยาพื้นบ้านอีสานใช้ เปลือกต้น ผสมน้ำมันมะพร้าวแก่ เหย้าขมิ้นชัน ตำทาแก้คัน รักษากลากเกลื้อน

๒) ตำรายาไทย ใบและผล ใช้ประคบลดอาการปวดเมื่อย

• การใช้ประโยชน์อื่นๆ – เนื้อไม้สีเหลือง เมื่อเผามีกลิ่นหอม ในชาวไร่รากรักและใบเป็นสมุนไพร ใบอ่อนใช้เป็นเครื่องปรุงรส ในภูมิภาคอินโดจีนใช้ใบผสมน้ำอาบเนื่องจากใบมีกลิ่นน้ำมันหอมระเหย ในเวียดนามตอนใต้ นำรากมาสกัดใช้ดูตามผิวหนังแก้โรคปวดข้อ สารสกัดจากเปลือกใช้แก้อาการคัน รากใช้เปื้อปลา (Burkill, ๑๙๖๖)

ภาพที่ ๓๓ แสดงลักษณะทางพฤกษศาสตร์ของ มะยมป่า

ลักษณะวิสัย

ลำต้น

ใบ

ดอก

ผล

แหล่งอ้างอิง :

๑. โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. (ม.ป.ป.). “กะอวม”. https://office.rspg.or.th/plants_data/plantdat/rutaceae/apedun_๑.htm

๒. ฐานข้อมูลสมุนไพรไทยเขตอีสานใต้ คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี. มะยมป่า, [ออนไลน์]. (๒๕๖๙). “มะยมป่า”. <https://phar.ubu.ac.th/herb-DetailPhargarden/๒๖๕>